

národní
úložiště
šedé
literatury

Projekt na podporu EMAS v České republice

Sajdoková, Jana; Ehrlich, Pavel
2018

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-432021>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 07.06.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Projekt na podporu EMAS v České republice

| Ing. Jana Sajdoková, Mgr. Pavel Ehrlich,
CENIA, česká informační agentura životního prostředí

CENIA, česká informační agentura životního prostředí, jež v ČR administruje program EMAS, se stala partnerem projektu ENHANCE (EMAS as a Nest to Help And Nurture the Circular Economy) na podporu a rozšíření programu EMAS (Eco Management and Audit Scheme). Cílem projektu je odvrátit evropský negativní trend klesajícího zájmu organizací o registraci v programu EMAS. Hlavním výstupem pro ČR bude vytvoření Národního akčního plánu pro EMAS.

EMAS je jedním z dobrovolných nástrojů ochrany životního prostředí, který nabízí organizacím možnost snadno, veřejně a důvěryhodně deklarovat, že při produkci výrobků či poskytování služeb zvažují své dopady na životní prostředí. Garantem a odpovědným orgánem programu EMAS v ČR je Ministerstvo životního prostředí (MŽP). Administraci programu a agendu s ním spojenou zajišťuje CENIA.

Přesto, že program EMAS je v ČR zaveden a podporován již od roku 1998, jsou výchozí pozice ČR i dlouhodobý trend vývoje a celkového počtu registrací EMAS za posledních 10 let ve srovnání s vybranými státy Evropy nelichotivé. V současné době je na území ČR pouze 24 firem, organizací a podniků s EMAS a zájem o nové registrace je prakticky nulový.

Na opačném konci pomyslného žebříčku registrací EMAS je Itálie, která je jednou ze zemí s nejvyšším počtem registrací EMAS v EU (878 registrovaných organizací z celkových 2 331 v roce 2017). Evropský trend však naznačuje celkově klesající zájem o EMAS, kdy v posledních několika letech (zejména 2013 – 2014) počet certifikovaných organizací EMAS klesá.

ENHANCE – EMAS jako podpora dobrých řešení

Projekt ENHANCE byl spuštěn začátkem loňského roku za účasti dalších pěti partnerů ze čtyř evropských zemí (Itálie, Španělsko, Rakousko a Estonsko). Zaměřuje se na mezinárodní spolupráci a přenos příkladů dobré praxe v rámci celé EU.

Důvodem pro zahájení projektu je především malý počet registrovaných organizací v ČR a klesající zájem o EMAS, který vyplývá z nedostatečné reakce a podpory udržitelného podnikání ze strany trhu i veřejných orgánů, a také nízkého povědomí veřejnosti. Projekt reaguje i na současné trendy v preferencích spotřebitelů, kteří stále více vyžadují informace o environmentální výkonnosti organizace.

Aktuálně je projekt ve fázi hodnocení a výběru nástrojů na podporu EMAS, které figurují v národních i regionálních politikách všech zapojených států. Během workshopů, kterých se v ČR zúčastnilo 29 expertů z různých firem a organizací, bylo vybráno 5 nejužitečnějších regulačních opatření – příkladů dobré praxe.

Jako nejlepší osvědčený postup byl vyhodnocen dotační program MŽP a MPO, který finančně podpořil organizace, jež se rozhodly zavést EMAS. Dotace byly využity na příspěvek na úhradu nákladů

spojených se získáním certifikace ISO 14 001, resp. validace EMAS, a to až do výše 50 % vzniklých nákladů.

Druhé nejlépe hodnocené opatření se vztahuje na žadatele o integrované povolení. V § 20b zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci je stanoveno, že ČIŽP při plánování kontrol má brát v úvahu environmentální rizika provozu zařízení, přičemž musí posoudit účast provozovatele zařízení v EMAS nebo jiném systému environmentálního řízení. Návazná vyhláška č. 288/2013 Sb., umožňuje nahradit popis způsobu environmentálního řízení předložením certifikátu ISO 14 001 nebo registrace EMAS.

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, umožňuje využít EMAS jako kritérium technické kvalifikace (§ 79 a § 80). Dále jsou v rámci nadlimitního režimu definována zákonem možná kritéria kvality (§ 116) využitelná při hodnocení nabídek podle jejich ekonomické výhodnosti, kde zákon zmiňuje i environmentální aspekty produktů a služeb. Zavedením systému environmentálního řízení lze tak získat v rámci hodnocení nabídky body navíc oproti uchazečům bez ověřeného systému EMAS či ISO 14 001.

Z hlediska nároků na finanční zajištění podnikatelské činnosti a povinností plynoucí z provozu určitých zařízení lze výhody plynoucí z registrace EMAS najít i v zákoně č. 167/2008 Sb.,

o předcházení ekologické újmy a o její nápravě. Ten zvýhodňuje organizace registrované v EMAS z pohledu finančního zajištění preventivních nebo nápravných opatření (§ 14) a dále jim umožňuje provádět pouze základní hodnocení rizik v souladu s nařízením vlády č. 295/2011 Sb. (§ 3).

Příklady dobré praxe

Z pohledu CENIA byly nejužitečnější projektovou aktivitou mezinárodní workshopy a schůzky se zúčastněnými stranami, kde bylo možno načerpat mnoho různých názorů a zkušeností z praxe.

Projektový partner z Itálie představil příklad spolupráce mezi malými a středními podniky v odvětví koželužen, díky kterému Itálie produkuje 66 % opálených usní v rámci EU. Italský partner uvedl, že zde je ekologická inovace vnímána jako hnací síla konkurenceschopnosti, zejména pokud jde o konkurenty působící ve třetích zemích, jako jsou Indie a Pákistán. V této industriální symbióze figurují následující subjekty:

- **ČOV Aquarno:** čistírna zpracuje ročně přibližně 3,6 mil. m³ průmyslových odpadních vod, přičemž potrubím zasílá 100 tis. tun kalů ročně do závodu Ecoespanso.
- **Závod Ecoespanso:** hlavním cílem zařízení je regenerace kalu z ČOV Aquarno. Kapacita zpracování činí zhruba 100 – 120 tis. tun za rok a upravený kal je dále využit jako inertní materiál ve stavebnictví.
- **ČOV Cuoiodepur:** další čistírna odpadních vod v dané oblasti, která každoročně zpracuje přibližně 1,7 mil. m³ odpadních průmyslových vod. Výsledný kal je dále zpracováván jako hnojivo.
- **Zařízení na obnovu chromu:** soukromá společnost složená z 240 členů koželužen, z jejichž provozoven je chrom odvážen do tohoto zařízení. Ročně přijímá až 70 tis. tun chromu v kapalné formě. Zařízení chrom regeneruje k opětovnému průmyslovému použití v koželužnách v množství 21 t siranu chromitého Cr₂(SO₄)₃ denně.
- **Zařízení na regeneraci odřezků a zbytků kůže (výrobního odpadu):** soukromá společnost složená z 230 členů místních koželužen zpracovává cca 70 tis. tun odpadních kůže. Zařízení extrahuje tuk a bílkoviny, které se následně prodávají do další průmyslové výroby.

Zástupci Španělska v rámci workshopu v Barceloně také prezentovali příklad tzv. industriální symbiózy. Organizace Simbiosy slouží jako zprostředkovatel, který pomáhá podnikům optimalizovat nadbytečné zdroje své činnosti, které podniky nepoužívají pro rozvoj svého podnikání (např.: vedlejší produkty, odpad, teplo, logistika, dešťová voda atd.). Simbiosy hledá další společnosti, které by tyto zdroje mohly efektivně využívat, a nabádá společnosti ke spolupráci. Cílem je snížit náklady nebo zvýšit zisk v jakémkoli podnikatelském sektoru z nákupu nebo přeměny těchto zbývajících zdrojů. Často se stává, že organizace, které mají velmi rozdílné zaměření, vytváří ty nejzajímavější možnosti spolupráce.

Další zajímavý podnět představovala exkurze a výklad o fungování EMAS v přístavu a kontejnerovém terminálu v Barceloně, který je v EMAS registrován. Přístav funguje jako pronajímatel služeb pro soukromé subjekty (celkem cca 50 organizací), z nichž mnozí jsou registrováni v EMAS, či mají zaveden jiný systém environmentálního managementu. Správa přístavu zajišťuje provoz veřejné části a dle španělského práva je zodpovědná za kvalitu vody uvnitř i vně přístavu. Jednou z nejdůležitějších environmentálních funkcí je správné přijímání odpadů vzniklých na lodích. I přes všechna opatření je každoročně z vodní hladiny odklizen 70 tun odpadu. V přístavu funguje ČOV zahrnující zpracování olejů, volně ložených kapalin, odpadní vody a pevného odpadu, v celkovém objemu 130 tis. m³ odpadu ročně.

Přístav je rovněž významným znečišťovatelem ovzduší. Emise z lodí místního přístavu představují 40 % naměřených emisí NO_x v Barceloně, reprezentující roční množství 5 500 tun NO_x. Plány na zlepšení kvality ovzduší byly zavedeny v roce 2008. Od té doby se výrazně snížily emise SO₂ a prachových částic, emise NO_x však stále nemají klesající trend. Jedním z opatření je snaha zavést pro lodě LPG palivo, a také vývoj nových technologií, jako je například pohon na elektřinu.

Registraci EMAS má ve Španělsku také řada veřejných institucí. Budova opery Gran Teatre del Liceu byla prvním evropským divadlem, které získalo v roce 2004 certifikaci podle normy ISO 14 001, a také registraci EMAS. I když divadlo nepatří mezi subjekty s velkým negativním vlivem na životní prostředí, může napomáhat k co nejefektivnějšímu využívání zdrojů s minimalizací dopadu své činnosti.

V roce 2011 bylo divadlo certifikováno ISO 16 001, a v roce 2013 získalo certifikaci ISO 50 001 nahrazující předchozí normu.

V roce 2016 divadlo dosáhlo na certifikaci Distintium de Garantia de Qualitat Ambiental. Jedná se o katalánský systém ekoznačení, který identifikuje a oficiálně dokládá, že určité výrobky nebo služby v pozitivním smyslu překračují požadavky na kvalitu životního prostředí, které jsou stanoveny podle platných legislativních předpisů. Gran Teatre del Liceu tedy integruje všechny environmentální a energetické závazky do jedné politiky. Z prohlášení divadla o životním prostředí vyplývá, že:

- Od sezóny 2009/10 až do roku 2015/16 se spotřeba energie snížila o více než polovinu, a to přibližně z 9 GWh na 4 GWh.
- 97 % světelných zdrojů v divadle pracuje s technologií LED (6 700 bodových světél).
- 96 milionů litrů podzemní vody za sezónu je regenerováno a opět použito (ekvivalent odpovídající objemu 40 olympijských bazénů).
- Existují zásady týkající se opětovného použití materiálů pro konstrukci pódiových sestav. V sezóně 2015/16 bylo procento odpadních materiálů pouze 27 %. Zbytek byl opakovaně použitelný nebo recyklovatelný.

Závěr

Uvedené příklady, včetně dalších informací a zkušeností získaných prostřednictvím jednotlivých projektových aktivit, povedou k formulaci požadavků na podobu a definování klíčových postupů pro dané regiony i pro celou EU. Tyto postupy budou představovat hlavní aktivitu druhé etapy projektu. Hlavním výstupem pro ČR bude vytvoření **Národního akčního plánu pro EMAS**, který bude integrovat výhody plynoucí z EMAS a nastaví čitelný systém podpory pro zúčastněné organizace, způsob koordinace a komunikace. □

ENHANCE
Interreg Europe

European Union
European Regional
Development Fund